

Ražojuma specifikācija

1. Nosaukums, kas aizsargājams kā ģeogrāfiskās izcelsmes norāde:

‘Siguldas spieķis’

2. Ražojuma veids:

- ☐ Stikls un kristāls
- ☐ Akmeņi un minerāli
- ☐ Keramikas produkti
- ☐ Apģērbi
- ☐ Citi tekstila izstrādājumi
- ☐ Juvelierizstrādājumi
- ☐ Mēbeles
- ☐ Rokas instrumenti
- ☐ Galda piederumi
- ☐ Metāla izstrādājumi
- ☐ Pulksteņi vai rokas pulksteņi
- ☐ Mūzikas instrumenti
- ☐ Papīra vai kartona izstrādājumi
- ☒ Citi izstrādājumi: koka izstrādājumi

3. Ražojuma apraksts un informācija par izejvielām:

Ražojums ‘Siguldas spieķis’ ir nomizots, gluds, lakots koka izstrādājums ar izliektu rokturi jeb spieķi. Tas ir dabīgā gaiši brūnā krāsā, arī ar dzeltenīgu nokrāsu atkarībā no izmantotās koksnes, jo tiek darināts no lapu koku sugām, proti, krūkļiem, kārkliem, ievām, lazdām, vītoliem un kļavām. ‘Siguldas spieķi’ var būt dažādu garumu izmērā no 5cm līdz 110 cm. Uz ‘Siguldas spieķu’ virsmas var būt izvietoti iededzināti raksti, apkārt izvietoti laukumi zaļā un sarkanā krāsā. Iededzinātie un izvietotie raksti pamatā balstīti uz latviešu etnogrāfiskajām rakstu zīmēm un to kombinācijām, kas var būt, piemēram, riņķīši, punktiņi, svītriņas, rombiņi, līkloči, skujiņas, saulītes u. c. Koka agrākajās zaru vietās var tikt iededzinātās tā sauktās “velna galvas” jeb velniņi, zvēriņi, lācīši, sunīši, mājas gariņi, sejiņas. (1. pielikums)

4. Valsts, kurā ražojums tiek ražots:

Latvija

5. Noteiktā ģeogrāfiskā apgabala definīcija un informācija, kas nosaka saikni starp ģeogrāfisko apgabalu un ražojuma konkrēto kvalitāti, reputāciju vai citu īpašību:

Ģeogrāfiskais apgabals ir Siguldas novada administratīvā teritorija, kas atrodas Latvijas centrālajā daļā. Siguldas novads austrumos robežojas ar Cēsu novadu, ziemeļos ar Limbažu novadu, rietumos ar Saulkrastu, Ādažu un Ropažu novadiem, kā arī dienvidos ar Ogres novadu. Visi ražošanas posmi veicami noteiktajā ģeogrāfiskajā apgabalā, izņemot izejmateriāla ievākšanu, jo koksne ‘Siguldas spieķu’ izgatavošanai var tikt izgūta arī ārpus definētā ģeogrāfiskā apgabala.

Nosaukums ‘Siguldas spieķis’ ticis izmantots pirms 2025. gada 1. decembra. ‘Siguldas spieķu’ darināšanai Siguldas apkārtnē ir vairāk nekā divsimt gadu sena vēsture. ‘Siguldas spieķu’ darināšanas tradīcijas attīstība saistīta ar konkrētās teritorijas ģeogrāfiskajām īpatnībām, proti, stāvajām nogāzēm un kalnainajām takām Gaujas senlejā un izrietošo ‘Siguldas spieķu’ ilggadīgo atpazīstamību, veidojot saikni ar ģeogrāfisko apgabalu un definējot ražojuma reputāciju.

Ceļvedī “Vadonis pa Vidzemes Šveici” (20. gs. 20.–30. gadi) Sigulda tiek popularizēta kā nozīmīgs tūrisma galamērķis, kurā ‘Siguldas spieķis’ kalpoja gan kā praktisks palīgs pastaigām pa Gaujas senleju, gan kā piemiņas priekšmets (2. pielikuma 1. punkts). Jau 19. gadsimtā izdotajos ceļvežos teikts, ka “pastaigai pa Siguldas gravām lieti noderēs spieķis, ko var iegādāties no kāda zēna.” Sākotnēji spieķu izgatavošana bijusi pavisam vienkārša, proti, taisnai lazdas vai krūklā nūjai nomizots un izliekts viens gals rokturim. Pārējā spieķa daļa palikusi nemizota.

Turaidas muzejrezervāta krājumā saglabāties 20. gadsimta 30.–50. gados izgatavots ‘Siguldas spieķis’, kas raksturots kā apaļkoka spieķis ar puslokā saliektu rokturi, dekorētu ar iegriezumiem un tonētām ornamentu joslām, virsmu pārklājot ar caurspīdīgu brūnu lakoju, tādējādi iezīmējot jau patstāvīgu ‘Siguldas spieķu’ darināšanas tradīciju. (2. pielikuma 2. punkts)

20. gadsimta sākumā, kad Sigulda attīstījās par pansiju un vasarnīcu centru un pastaigas pa Siguldas muižas īpašnieka kņaza Kropotkina ierīkotajām tā sauktajām “Alpu takām” kļuva īpaši populāras, spieķu izgatavošana un pārdošana kļuva par nozīmīgu peļņas

avotu vietējiem zemniekiem. Par ‘Siguldas spieķu’ pieejamību iegādei liecina 1927. gada 10. jūnija laikraksta “Pēdējā Brīdī” publikācija, kurā intervēts kāds zēns, kas Siguldā pārdod spieķus tūristiem. Rakstā minēts, ka spieķa cena bijusi 30 santīmu. (2. pielikuma 3. punkts)

‘Siguldas spieķus’ pirkuši gan jauni puiši, gan kungi gados. Tos iegādājās pat jaunas dāmas, jo vēlējās nofotografēties ar tiem par piemiņu. 20. gs. 30. gados, kad tauta kļuva turīgāka un dzimtās zemes apceļošana tika īpaši veicināta, brīvdienu izbraucieni uz Siguldu bija īpaši populāri, un pieprasījums pēc ‘Siguldas spieķiem’ pieauga.

Turaidas muzejrezervāta krājuma fotogrāfijā attēlots meistars Jānis Kļaviņš, kurš pie Gaujas tirgoja paša izgatavotos spieķus (2. pielikuma 4. punkts). Tāpat saglabājušās fotogrāfijas, kurās ekskursanti pozē ar turaidiešu darinātajiem spieķiem, apliecinot to nozīmi apmeklētāju vidū (2. pielikuma 5., 6. un 7. punkts). 1935. gada laikrakstā “Siguldas Balss” paziņots par novada atpazīstamības veicināšanas izstādēm, kur piedalījās arī tā laika ‘Siguldas spieķu’ meistars (2. pielikuma 9. punkts). Savukārt jau tobrīd ‘Siguldas spieķis’ tika uzskatīts amatniecības izstrādājumu, kas reprezentē un simbolizē Siguldas novadu, to pasniedzot kā dāvanu tā laika ministru prezidentam, kā liecina 1935. gada publikācija laikrakstā “Siguldas Balss” (2. pielikuma 8. punkts).

1936. gada publikācijā “Veicināsim piemiņlietu rūpniecību Siguldā” laikrakstā “Gauja” uzsverts, ka “[...] Siguldā, diemžēl, (piemiņlietu rūpniecības nozare) gandrīz nemaz vēl nav attīstījusies, izņemot, varbūt, vienīgi pazīstamo Siguldas spieķu izgatavošanu”, kas liecina, ka ‘Siguldas spieķis’ tika uzskatīts par nozīmīgu vietējo amatniecības izstrādājumu un raksturīgāko novada suvenīru (2. pielikuma 11. punkts). Saglabājušās liecības apliecina, ka ‘Siguldas spieķis’ jau starpkaru periodā bija kļuvis par neatņemamu Siguldas tūrisma un novada identitātes simbolu.

1939. gadā izdevumā “Rīts” apspēlēta ‘Siguldas spieķu’ atpazīstamība un to izgatavošanai nepieciešamo zināšanu pārnese un lietderība apstākļos, kad Latvijas tirgū trūka importētā bambusa slēpošanas nūjām jeb spieķiem, “Pēdējais jaunums ir Siguldas spieķi. Šveicē, Vācijā un Tatros slēpotāji jau sen lietoja lazdu nūjas, bet mēs iedomājamies, ka tepat Gaujas līčos mums lazdu aug, cik uziet, tikai tad, kad ar bambuka niedrām krautie kuģi ceļā uz mūsu pusi torpedēti.” (2. pielikuma 12. punkts)

Pēc Otrā pasaules kara PSRS varas gados tūrisms piedzīvoja atdzimšanu, un ‘Siguldas spieķu’ darināšana atkal vērtās plašumā. Tie kļuva krāsaināki, to krāsošanai izmantoja veikalos nopērkamo tušu sarkanā, zilā, zaļā un melnā krāsā. Zilā krāsa īsti neguva popularitāti, melnā bija panākama ar dedzināšanu, tāpēc palika tikai sarkanā un zaļā. Ar speciālu rīku – kāsi – tika iededzinātas latviešu etnogrāfiskās rakstu zīmes un to kombinācijas. Spieķus rotāja skujiņas, līkloči, saulīte, punktiņi, dažādās rombu kombinācijas, Siguldai raksturīgie „zāģa zobī”, „tauriņš”, „vabole” un „velna galvas” zaru vietās.

Ražojuma kultūrvēsturisko nozīmi ilustrē 1956. gada publikācija laikrakstā "Latvija Amerikā", kur aprakstīts par trimdas latviešiem pasniegtiem 'Siguldas spieķiem'. Tas liecina, ka 'Siguldas spieķis' tika uztverts kā simbolisks Siguldas un Latvijas reprezentācijas priekšmets, kura nozīme pārsniedza tā praktisko funkciju. (2. pielikuma 10. punkts).

1958. gada laikrakstā “Veselība” sniegti ieteikumi tiem, kas vēlas doties pastaigā Siguldā, uzsverot, ka, “lai tiktu augšā stāvajā nogāzē kaut vai turpat pie Gūtmaņa alas, tiešām noder raibais spieķis ar līko galu, ko te var iegādāties katrs atmiņai no Siguldas” (2. pielikuma 13. punkts). 1962. gadā izdevumā “Darba Balss” pausts sašutums par to, ka iegādei Siguldā vairs nav pieejamas ainavu skatu kartes, “tādēļ daudzi Siguldas viesi, ko iepriecinājusi mūsu augošā pilsēta un dabas krāšņums, aizbrauc, paņemdami sev līdzi tikai Siguldas spieķi.” (2. pielikuma 14. punkts) Savukārt 1970. gadā laikrakstā “Darba Balss” norādīts un skaidrots, ka “vai nu tāpēc, ka Siguldas un Turaidas apkārtnē ir kalnaina, vai citu mazāk izpētītu iemeslu dēļ spieķi uzskata par Vidzemes kūrortpilsētas simbolu. Katrs tūrists uzskata par savu svētu pienākumu nopirkt lielāku vai mazāku spieķi,” (2. pielikuma 15. punkts) apliecinot ‘Siguldas spieķa’ vēsturiski pieaugošo simbolisko vērtību, tam esot neatņemamai Siguldas novada tēla sastāvdaļai.

Latvijas neatkarības atjaunošanas periodā un mūsdienās ‘Siguldas spieķu’ izgatavošanas tradīcija un atpazīstamība plašākā sabiedrībā nav mazinājusies.

1993. gada publikācijā laikrakstā “Brīvā Latvija”, kas paredzēts ārpus Latvijas dzīvojošiem latviešiem, publicists un žurnālists Osvalds Akmentiņš apmeklē Siguldas pils kompleksu un apraksta izmaiņas pēc pils kompleksa rekonstrukcijas, minot arī ‘Siguldas spieķi’, proti, “[..] tālāk galdiņi, kas kārdina tūristus – apstrādāts dzintars dažādos veidos – iepatikas sievietēm, bet vīriešiem – Siguldas lazdu spieķi. Tādu jau agrāk redzēju veclatvietim Pinkulim Bostonā, bet drusku modernāku nopērku pats,” turpinot, “Tev vajadzēja atvest vairākus, desmit, saka man seniori ar kuriem pusdienoju. Pieprasījumi ir, un Sigulda šos spieķus varētu pat eksportēt, bet pagaidām tāds te ir tikai man.” (2. pielikuma 16. punkts)

Ņemot vērā to, ka ‘Siguldas spieķu’ darināšanas tradīcija Siguldas novadā ir cieši saistīta ar tūrisma attīstību, 2007. gadā ticis izveidots ‘Spieķu parks’ kā veltījums Siguldas populārākajam un senākajam suvenīram, ieņemot pastāvīgu vietu pilsētvidē un apliecinot tā nozīmi vietējā kultūras identitātē (2. pielikuma 17. punkts). Papildus 2025. gadā Siguldas pilsētā uzstādīts vides objekts “Mīlestība zied Siguldā” (2. pielikuma 18. punkts). Vides objekts ataino ‘Siguldas spieķu’ stilizētu kompozīciju, kur tie krustojas, veidojot sirds formu. 2024. gadā starptautiskajā tūrisma izstādē “Balttour 2024” Siguldas novada stenda vizuālajā noformējumā izmantoti stilizēti Siguldas spieķu motīvi. Spieķis kalpojis kā galvenais Siguldas identitātes un tūrisma tēla elements. Tā vizuālais tēls izmantots novada reprezentācijai starptautiska mēroga tūrisma izstādē (2. pielikuma 19. punkts).

2023. gada Vispārējo Dziesmu un deju svētku gājienā ‘Siguldas spieķis’ izmantots kā vienojošs Siguldas novada simbols. Gājienā izmantoti 730 rokām darināti ‘Siguldas spieķi’, demonstrējot tradīcijas sabiedrisko nozīmību (2. pielikuma 20. punkts). 2024. gadā izveidota videofilma “Kā top Siguldas spieķis”, kas dokumentē ‘Siguldas spieķa’ izgatavošanas procesu (2. pielikuma 21. punkts).

2017. gadā Siguldas spieķa darināšanas prasme iekļauta Latvijas Nacionālajā nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā kā viena no pirmajām sešām saraksta vērtībām (2. pielikuma 22. punkts).

Savukārt 2017. gadā ‘Siguldas spieķa’ meistare Antra Plavgo novērtēta ar kultūras zīmi “Latviskais mantojums” par ‘Siguldas spieķa’ darināšanas tradīcijas uzturēšanu.

Kultūras zīme “Latviskais mantojums” tiek pasniegta Latvijas tūrisma uzņēmējiem, kuri saglabā un daudzina latvisko kultūras mantojumu, rādot to apmeklētājiem. (2. pielikuma 23. punkts)

2016. gadā Siguldas pils kompleksā atklātas amatnieku darbnīcas, ko ikviens interesents aicināts apmeklēt, un viena no darbnīcām veltīta ‘Siguldas spieķu’ izgatavošanas prasmei. Darbnīcas apmeklētājiem ir iespēja izdzīvot 200 gadu seno ‘Siguldas spieķa’ izgatavošanas procesu un pašiem radīt savu ‘Siguldas spieķīti’. (2. pielikuma 24. punkts)

Plašsaziņas līdzekļos un reģionālā mēroga publikācijās ‘Siguldas spieķi’ raksturo kā pašsaprotamu Siguldas novada atpazīstamības simbolu, proti, “Nezin vai ir otrs tāds suvenīrs, kuru ieraugot jebkurā citā pasaules valstī, var droši teikt, ka tā īpašnieks ir bijis Latvijā un konkrēti – Siguldā. Un tas ir Siguldas spieķis.” (2. pielikuma 26. punkts), “Siguldas spieķis ir īpašs – tādu neatradīsiet nekur citur pasaulē.” (2. pielikuma 27. punkts), “Līdz ar zelta rudeni Siguldā zelta sezona sākas arī pilsētas tradicionālo spieķu darinātājiem. Katrs, kas ierodas pilsētā baudīt dabas skaistumu, vēlas suvenīru – šādu vai tādu spieķi.” (2. pielikuma 25. punkts)

Turaidas muzejrezervāta krājuma materiāli, pastāvīgas publikācijas periodikā, mūsdienu plašsaziņas līdzekļos, kā arī pilsētvides objekti, lietojums kā piederības simbols svētkos, apliecina, ka ‘Siguldas spieķa’ darināšanas prasmes ir vēsturiski izveidojusies, nostiprinājusies un līdz mūsdienām saglabājusies vietējā amatniecības tradīcija, kas cieši saistīta ar Siguldas novada identitāti, tūrisma attīstību un Gaujas senlejas kultūrvēsturisko vidi.

6. Pierādījumi, ka ražojuma izcelsme ir noteiktā ģeogrāfiskajā apgabalā, tostarp norādot ražošanas posmus, kas notiek noteiktajā ģeogrāfiskajā apgabalā:

Visi ražošanas posmi veicami noteiktajā ģeogrāfiskajā apgabalā, izņemot izejmateriāla ievākšanu, jo koksne ‘Siguldas spieķu’ izgatavošanai var tikt izgūta arī ārpus noteiktā ģeogrāfiskā apgabala. Ražojuma atbilstību specifikācijai veic ražotājs divas reizes gadā, īstenojot paškontroli un novērtējot ražojumu vizuāli, proti, materiāla, formas, krāsojuma, rotājuma un lakojuma atbilstību.

7. Ražojuma ražošanas metožu apraksts un izmantoto tradicionālo metožu un īpašās prakses apraksts:

Izejmateriāls

Visi ražošanas posmi veicami noteiktajā ģeogrāfiskajā apgabalā, izņemot izejmateriāla ievākšanu, jo koksne ‘Siguldas spieķu’ izgatavošanai var tikt izgūta arī ārpus noteiktā ģeogrāfiskā apgabala. ‘Siguldas spieķi’ tiek izgatavoti no krūķiem, kārkliem, ievām, lazdām, vītoliem, kļavām, jo šo koku sugu koksne ir pietiekami lokana, lai, to liecot, varētu iegūt spieķa rokturi jeb galvu. Vislabāk var izlocīt krūkli, tāpēc to meistari visbiežāk izmanto ‘Siguldas spieķu’ darināšanai. Koku izvēlas pēc iespējas taisnāku, bez zariem locījuma vietā un ar rokas zāģi nozāģē pie pašas zemes. Nozāģētā koka garums var būt no 10 cm līdz 170 cm.

Katram kokam ir savas īpašības, piemēram, no ievām sanāk izturīgi, gaiši jeb tā sauktie baltie spieķi, vismazākie spieķi tiek darināti tikai no krūķiem, kas ir elastīgi un ar dzeltenīgu nokrāsu. Kokus var ievākt gan tad, kad nav lapu, t. i., vēlā rudenī līdz salnām un pavasarī, kad ir nokūsis sniegs, gan pārējos gadalaikos, darot to “vecā mēnesī” jeb 14 dienas ik mēnesi, kad Mēness atrodas dilstošā fāzē. “Vecā mēnesī” vāktais kokmateriāls labāk iztur mitrumu un nenāk vaļā rokturi jeb galvas.

Darba gaita

Sākumā kokus liek ūdenī vārīties un sutināt apmēram 10 minūtes, lai tie kļūtu mīksti. Vārot lielos kokus, jāsakurina liels ugunsurs un nepieciešams liels katls. Pēc vārīšanas kokus nomizo ar nazi, apliec ap speciālu ruļļu formu, lai veidojas rokturis jeb galva, un nostiprina ar stiepli.

Tūlīt pēc apliekšanas un nostiprināšanas, koku ņem nost no formas un sakarina žāvēt. ‘Siguldas spieķa’ sagatave jāžāvē apmēram 1 nedēļu tādā vietā, kur netiek klāt saule, citādi saulē tie kļūst tumši. Katru ‘Siguldas spieķi’ vairākas reizes ņem rokās, masējot jeb “spaidelējot”, iztaisno kātu. Kad tas ir izžāvēts un ieņēmis vajadzīgo formu, tad to apzāģē nepieciešamajā garumā, noslīpē virsmas negludumus un nopolē.

Pēc tam gludo ‘Siguldas spieķi’ var tonēt ar dzijas krāsvielām un sākt dekorēt jeb izrotāt. Sākumā iededzina rakstus, tad izkrāso noteiktus laukumus ar zaļu un sarkanu tušu. Lielos ‘Siguldas spieķus’ var arī nekrāsot ar tušu, bet atstāt tikai iededzinātos ornamentus. Kad rotāšana pabeigta un krāsa nožuvusi, tos nolako ar caurspīdīgu, bezkrāsainu laku un atstāj nožūt.

Katrs ‘Siguldas spieķis’ tapšanas procesā vismaz 20 reižu nonāk meistara rokās. Tas tiek griezts, sutināts, mizots, liekts, masēts jeb “spaidelēts”, apzāģēts, slīpēts, pulēts, tonēts, rotāts, krāsots, lakots, līdz iegūst savu unikālo izskatu. Ražošanas process attēlots 3. pielikumā.

Darba instrumenti un materiāli

‘Siguldas spieķu’ darināšanā tiek izmantoti lielākoties amatnieku pašu gatavoti instrumenti – ruļļi jeb lokāmais steķis to liekšanai, dažāda izmēra speciālas elektriskās iekārtas rakstu iededzināšanai, piemēram, kāsis u. c. Vajadzīgs arī smirģelis un rokas zāģis, kā arī nazis, otas, metāla stieple un smilšpapīrs. Meistariem raksturīga arī savam arodam specifisku vārdu lietošana, piemēram, stilbiņš, galviņa, iztušēt, izmasēt, izspaidelēt u. c. Amata valodas un vārdu skaidrojums izklāstīts 4. pielikumā.

Amata prasmes

Gatavojot ‘Siguldas spieķus’, meistaram jāprot novērtēt un izmantot koka īpašības, tostarp ievērot dabas norises un Mēness ciklu. Vajadzīgs arī labs acumērs, lai veidotu samērīgu ‘Siguldas spieķa’ loka izmēru attiecībā pret tā kāta garumu un kāta diametru. No svara ir arī roku veiklība un iemaņas, kas nepieciešamas gan ‘Siguldas spieķu’ liekšanā, gan rotāšanā, gan krāsošanā. Katram ‘Siguldas spieķu’ meistaram ir savs rokraksts – to veido gan noteiktas mantotas un praksē iegūtas zināšanas, gan katra amata meistara radošums.

Neatkarīgi no tā, vai tiek darināts lielais vai vismazākais ‘Siguldas spieķis’, to meistaram jāliek lietā tās pašas zināšanas. Arī veidojot mazos suvenīrus ar ‘Siguldas spieķi’, piemēram, magnētiņus, piekariņus, tiek izmantoti tāda pati koksne un dedzināšanas un

krāsošanas paņēmieni un metodes, līdz ar to tas viss ir saistīts un pamatos balstīts amatnieka prasmēs, tāpēc uzskatāmi par ‘Siguldas spieķu’ izgatavošanas tradīcijai piederīgiem. Koksnes pareizai ievākšanai nepieciešams ievērot dažus nosacījumus. Vieni meistari koksni iesaka vākt tikai tad, kad ir nobirušas lapas, t.i. vēlā rudenī un agri pavasarī pirms lapu plaukšanas. Citi meistari savukārt koksni ievāc visa gada garumā, tikai ievērojot Mēness fāzes.

Izvēloties dizainu, mūsdienu meistari pieturās pie tā, kādi ‘Siguldas spieķi’ ir izskatījušies tradicionāli, proti, ar iededzinātiem rakstiem jeb ornamentiem, krāsošanai izmantojot zaļu un sarkanu tušu un zaru vietās izveidojot sejiņas. Sarkano un zaļo krāsu sākotnēji lietoja tādēļ, ka tās bija vienīgās pieejamās krāsas. Sarkanā un zaļā krāsa atrodamas arī citos tautas daiļamata meistarū izstrādājumos.

‘Siguldas spieķu’ dizainā būtisku lomu ieņem latviešu ornamentu jeb rakstu, kas ir vēstures gaitā pārmainījušās latviešu mitoloģiskās un piederības zīmes, kas pamazām zaudējušas savu sākotnējo nozīmi un saglabājušās kā rotājumu elements. Tautas dziesmās ornamenta veidošanu sauc par rakstīšanu vai rotāšanu. ‘Siguldas spieķu’ meistari ornamentus izvēlas un kombinē individuāli, ievērojot vietējās amatniecības tradīcijas, kompozīcijas principus un raksturīgās stilistiskās iezīmes.

8. Informācija par iepakojumu, ja pieteikuma iesniedzējs nosaka, ka iepakojšanai jānotiek noteiktajā ģeogrāfiskajā apgabalā (ar pamatojumu):

-

9. Visi ražojuma īpašie marķēšanas noteikumi:

-

10. Norāde par katru atsevišķu ražošanas posmu, ko veic viens vai vairāki ražotāji dalībvalstī vai trešajā valstī, un par jebkādiem īpašiem noteikumiem atbilstības pārbaudei šajā sakarā:

-

11. Citas prasības, ko paredz ražotāju grupa (likumīgas un nediskriminējošas):

-

Amatniecības ražojuma ‘Siguldas spieķis’ attēli

Meistars Andris Celms ar saviem gatavotajiem spieķiem pie Gūtmaņālas. ‘Siguldas spieķu darbnīca’, 2017. gads. Andra Jenerta foto.

Meistaru Anita Pulles un Ulda Glāznieka darinātie ‘Siguldas spieķi’ dažādās gatavības pakāpēs. Krimuldas pagasta ‘Cerības’, 2017. gads. Andra Jenerta foto. Informācija no Nemateriālā kultūras mantojuma pieteikuma ‘Siguldas spieķa darināšanas prasmes’ (2017)

Gatavi 'Siguldas spieķi'. "Spieķu darbnīca" Siguldas pils kvartālā. Meistare Antra Plavgo. Kultūras centra "Siguldas devons" foto arhīvs, 2026. gads.

Gatavi 'Siguldas spieķi'. Pie "Spieķu darbnīcas" Siguldas pils kvartālā. Meistare Antra Plavgo. Kultūras centra "Siguldas devons" foto arhīva, 2026. gads.

Vēsturiskās liecības par Siguldas spieķi fotogrāfijās un publikācijās

1. Vadonis pa Vidzemes Šveici ar vēsturisku karti. Ceļvedis pa Siguldas apkārtni latviešu, vācu un krievu valodās. Tūrisma maršrutu apraksti. 20.gs. 20. - 30. gadi. Turaidas muzejrezervāta krājums. Uzskaites apzīmējums TMR 21633.

2. Sens spieķis no Turaidas muzejrezervāta krājuma. Izgatavošanas laiks 1930.-1950. gadi. Uzskaites apzīmējums TMRplg 10968.

Priekšmeta apraksts

Tradicionālais apaļkoka spieķis ar pusaplī saliektu rokturi, roktura gals dekorēts ar iegrieztām un tumši tonētām iegrebuma joslām, virsmai bijis caurspīdīgi brūns lakojums.

3. Par Siguldu un puiku, kas tirgo Siguldas spieķus raksts izdevumā “Pēdējā brīdī”, Nr.80 (10.06.1927.) Pieejams: <https://periodika.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pa|issue:219115|article:DIVL206>

Lai brehz Egles un Grufnas kundzes!
Deemschehl man jafaka, ka wineem bij lihds
damas. To es safu tam gadījumam, ja wini
mani tomehr redsejuschī un ari ar damu pee
fahneem. Tagad mehs esam kwiti.
Rakstnieku pilij es gāju apkārt ar lih-
tumu, bet lihsumā interveju puiku, kurš
pārdeva Siguldas spieķus. Protams, man
bij jānopērk par 30 santimeem spieķis, bet
dažreiz intervijas maksā daudz dārgāk.
— Saki, puisīt, vaj pili daudz weesu?
— At Jesia! Spranzuschī, englanderī, eh-
streiki, pinni . . .
— Labi, dehls, bet vaj tu fahdu latweeti
ar' esi redsejis?
— Stahsta, ka pahris esot, bet tee pilnīgi
eelenkti.
... Tad eeradās ari aplenkto lihbeeschu
fuhrai, kas ar asarām stahstīja firds zeešcha-
nas, ko lihbeeschī un latweeschī no paganeem
zeešchot un zeešchī biskapu luhdša, lai neatteik-
tos teem fuhrit laudis un wina draudzi atšwa-
hinot “

Rakstnieku pilij es gāju apkārt ar līkumu, bet līkumā intervēju puiku, kurš pārdeva Siguldas spieķus. Protams, man bija jānopērk par 30 santīmiem spieķis, bet dažreiz intervijas maksā daudz dārgāk.

— Saki, puisīt, vai pilī daudz viesu?

— Ak, jēziņ! Franči, angļi, austrieši, somi...

— Labi, dēls, bet vai tu kādu latvieti arī esi redzējis?

— Stāsta, ka pāris esot, bet tie pilnīgi ielenkti.

... Tad ieradās arī aplenkto lībiešu sūtņi, kas ar asarām stāstīja sirds ciešanas, ko lībieši un latvieši no pagāniem cietuši, un bīskapam lūdza, lai neatteiktos tiem sūtīt laudis un viņa draudzi atsvabināt.

4. Meistars Jānis Kļaviņš ar pašizgatavotajiem spieķiem kioskā pie Gaujas, netālu no “Villa France” 20. gadsimta 20.-30. gados. Foto no Turaidas muzejrezervāta krājuma Uzskaites apzīmējums TMR 21800:2.

5. Ekskursanti ar turaidiešu darinātajiem spieķiem Gaujmalā pie “Cīruļu” mājām 20. gadsimta 20. gados. Foto no Turaidas muzejrezervāta krājuma. Uzskaites apzīmējums SM 12566:24.

6. Atpūtnieku grupa Siguldas pils drupās pie iekšējās priekšpils vārtu torņa, 1929. gads. Foto no Egila Jemeljanova privātkolekcijas, kas atrodas ‘Siguldas spieķu’ darbnīcā. Kultūras centra “Siguldas devons” foto arhīvs.

7. Velta Tilmane Siguldā. Rokās tradicionālais 'Siguldas spieķis'. 20.gs. 50. gadi. Foto no Turaidas muzejrezervāta krājuma. Uzskaites apzīmējums TMR 21800-10.

8. Siguldas Balss, "Siguldas stends godalgots ar augstāko goda zīmi — zelta medaļu," Nr. 6 (01.06.1935.), Pieejams: <https://periodika.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:palissue:1257335|article:DIVL562>

Siguldas stends godalgots ar augstāko goda zīmi — zelta medaļu.

Iekšlietu ministrijas tūrisma birojs sarīkoja laikā no š. g. 14. līdz 24. maijam zem iekšlietu ministra V. Gulbja protektorāta Rīgā, Amatu biedrības zālē, tūrisma propagandas izstādi: „Apcelo dzimto zemi!“. Izstādē piedalījās arī **Siguldas** Kūrorta komiteja. Iekšlietu ministra ieceltā tūrisma propagandas izstādes stendu godalgošanas komisija savā š. g. 18. maija sēdē piešķīrusi **Siguldas** stendam zelta medaļu.

Izstādi apmeklēja arī mūsu vadonis ministru prezidents Dr. K. Ulmanis, kuram **Siguldas** stendā Kūrorta komitejas priekšsēdētājs P. Mazītis pasniedza raksturīgu ceļa **spieķi** **Siguldas** kalnāju apceļošanai. Tūrisma izstādi apmeklējušas pavisam ap 15.000 personas. Paredzams, ka turpmāk šādas izstādes notiks ikgadus.

9. Siguldas Balss, "Atklāta SKK rīkotā apskate-izstāde Siguldā š. g. 18. augustā" Nr. 7-8 (01.07.1935.). Pieejams: <https://periodika.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:palissue:863947|article:DIVL75|query:Siguldas%20spie%C4%B7u>

Atklāta SKK rīkotā apskate-izstāde Siguldā š. g. 18. augustā

SKK rīkotā apskate-izstāde, neskato- ties, ka tā tikai beidzamās dienās tapa plašāki reklamēta, radīja dzīvu interesi Siguldas un apkārtnes iedzīvotājos. Apskates-izstādes atklāšanas dienā, publika jau agrā rītā pulcējās vēl neatklātās apskates-izstādes telpās, kur dzīvi ritēja sagatavošanas darbi.

[..]

Pēc tam apskates-izstādes dalībnieki iepazīnās ar stendos izstādītiem ražojumiem. Apskatē-izstādē ņem dalību sekojoši Latvijas rūpnieki, ražotāji un tirgotāji:

1. Valsts Elektrotehniskā fabrika.
2. Akciju sabiedrība Rīgas vilnas manufaktūra

[..]

39. Dārzniecība Ed. Lūsis.
40. Siguldas avotu kaļķu (merģeļu) rūpniecība K. Raša un
41. Siguldas spieķu darbnīca J. Kļaviņš.
Apskate-izstāde būs atvērta ikdienas no plkst. 9—12 un no plkst. 16—21.
Ieeja visiem brīva. —uš.

10. Latvija Amerikā, “Daugavas Vanagi atskatās uz 10 darbības gadiem”, Nr. 355 (04.02.1956.). Pieejams: <https://periodika.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:palissue:169637|article:DIVL89|query:Siguldas%20spie%C4%B7i%20spie%C4%B7is%20>

DAUGAVAS VANAGI ATSKATĀS UZ 10 DARBĪBAS GADIEM PAGĀJUŠĀ GADĀ APRŪPEI IZMAKSĀTS DM 178.740,16

paredzēti sekmīgi. V. Janums pieminēja, ka pirms nedēļas viņš saņēmis no Latvijas sveicienus līdz ar atsūtītu **Siguldas** lazdu **spieķi**, uz kura balstīties.

„Šāds ceļa **spieķis** visai latviešu trimdas saimei ir DV organizācija, kas balsta mūsu cietušos kauju biedrus — kara invalidus, **bāreņus** — kara invalidus, bāreņus, kritušo cīnītāju tēvus un mātes, kā arī daudzus citus” teica runātājs. DV priekšnieks atzīmēja DV CV aprūpes nozares vadītāja A. Bērziņa izcilos nopelnus organizācijas darbā un pasniedza viņam krūšu nozīmi zeltā.

11. Gauja, “Veicināsim piemiņlietu rūpniecību Siguldā” Nr. 5-6 (01.10.1936.). Pieejams: <https://periodika.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:palissue:1241848|article:DIVL160|query:Siguldas%20spie%C4%B7u%20>

Veicināsim piemiņlietu rūpniecību Siguldā.

Tūrisma biroja apskatā Nr. 9/10., zem virsraksta: „Piemiņlietu rūpniecība — no vārtā pamesta daļamatniecības nozare” ievietots plašāks raksts par piemiņlietu rūpniecību Latvijā. Pievedam te to raksta daļu, kas veltīta Siguldai, jo redakcija ir tanī pārliecībā, ka tā dos ierosinājumu vienam, otram piegriezt vērību šai nozarei, kura pie mums, Siguldā, diemžēl, gandrīz nemaz vēl nav attīstījusies, izņemot, varbūt, vienīgi pazīstamo **Siguldas spieķu** izgatavošanu. Kā no raksta redzams, Siguldai piemiņlietu rūpniecībā ir plašas priekšrocības un izredzes. Lietderīgi nostādīta piemiņlietu ražošana Siguldā gādātu netiekvien par skaistām piemiņlietām ārzemniekiem un mūsu pašu tūristiem, bet dotu arī daudziem amatniekiem darbu un maizi. —

Tūrisma biroja apskats raksta:

— Tikai pēdējos nedaudzos gados ar pastiprinātu tūrisma propagandu esam sākuši atzīt Latvijas dabas skaistumu. Arī ārzemnieki, kas redzējuši **Siguldas** un Turaidas pilsdrupas Gaujas augstajos krastos, vizošos ūdeņus dziļajās ielejās, vasaras sulīgo koku zaļumu vai rudens zeltu, — tie vienprātīgi atzīst Latvijas dabas pievilcību, īpatnību. Skatot šos dabas mākslas darbus, ikvienam ceļotājam rodas vēlšanās pārdzīvoto savijojumu padziļināt, pagarināt, saistot to ar ko taustāmu, reālu: fotoattēlu, zīmējumu, aprakstu, dzejoli, ziedu, lapu vai citu piemiņu, kas, nogrimstot atkal pelēkāajā ikdienā, atgādina redzēto un liktu no jauna kavēties skaistās atmiņās.

Bet ja nu kādam vietējam ceļotājam vai ārzemju tūristam rodas vēlšanās iegūt ar skaisto stūrīti vai kūrortu saistītu, rokām darinātu piemiņlietu, — tādu nav. Piemiņlietu kūrortos nav!

12. Rīts, “Ziemas prieki sudraba latos” Nr. 355 (24.12.1939.). Pieejams: <https://periodika.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:palissue:1059705|article:DIVL1921|query:Siguldas%20spie%C4%B7i%20>

Rottefallera saltes maksā 5 ls. Saltes ar Bildšteina atsperi maksā 7 līdz 15 ls. Ar spieķiem šogad pagrūtāki. Niedras no ārzemēm vairs neieved, un veikalnieki no veciem krājumiem gatavo slēpju spieķus no niedrām tikai luksu izstrādājumā un tie maksā līdz 12 ls. Pēdējais jaunums ir Siguldas spieķi. Šveicē, Vācijā un Tatros slēpotāji jau sen lietoja lazdu nūjas, bet mēs iedomājamies, ka tepat Gaujas līčos mums lazdu aug, cik uziet, tikai tad, kad ar bambuka niedrām krautie kuģi ceļā uz mūsu pusi torpedēti. No lazdu nūjām tagad izgatavoti pietiekoši labi spieķi, un tie maksā tikai 3,50—4 ls pāris. Var dabūt arī tērauda cauruļu spieķus par 18—20 ls.

Rottefallera saltes maksā 5 ls. Saltes ar Bildšteina atsperi maksā 7 līdz 15 ls. Ar spieķiem šogad pagrūtāki. Niedras no ārzemēm vairs neieved, un veikalnieki no veciem krājumiem gatavo slēpju spieķus no niedrām tikai luksu izstrādājumā un tie maksā līdz 12 ls. Pēdējais jaunums ir Siguldas spieķi. Šveicē, Vācijā un Tatros slēpotāji jau sen lietoja lazdu nūjas, bet mēs iedomājamies, ka tepat Gaujas līčos mums lazdu aug, cik uziet, tikai tad, kad ar bambuka niedrām krautie kuģi ceļā uz mūsu pusi torpedēti. No lazdu nūjām tagad izgatavoti pietiekoši labi spieķi, un tie maksā tikai 3,50 - 4 ls pāris. Var dabūt arī tērauda cauruļu spieķus par 18 - 20 ls.

13. Veselība, “Krāšņajā Siguldā” Nr. 3 (01.08.1958.). Pieejams: <https://periodika.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:palissue:1185800|article:DIVL274|query:spie%C4%B7is%20Siguldas%20>

Krāšņajā Siguldā

Saulains svētdienas rīts. Stacijā no Rīgas pienāk līdz pēdējai iespējai pārpildīts vilciens, vēlāk otrs... Cilvēku dzīvā straume pa dārzu un zaļumu ieslēgto ceļu plūst uz krāšņo Gaujas ieleju, kur aiz tilta izklist pa celiņiem un nogāzēm.

Te ierodas gan tūristi, gan arī Rīgas un tuvākās apkārtnes darbaļaudis veselīgi pavadīt savu brīvo dienu. Atsevišķos laukumos aiz Gaujas novietots simtiem automašīnu, motociklu, velosipēdu. Sigulda visus uzņem viesmīgi. Te redzam Raiņa vidusskolas audzēkņus un skolotājus, studentus, Centrālā universālveikala darbiniekus, dažādu citu iestāžu un uzņēmumu ļaudis no Rīgas, Ērgļiem, Baldones un citām Latvijas attālākām vietām, kā arī no kaimiņu republikām.

Talsu slimnīcas tūristi steidzas apmeklēt Siguldu, Krimuldu, Turaidu, Gūtmaņa alu u. c. vietas, lai pēc tam atkal dotos tālāk.

Jā, lai tiktu augšā stāvajā nogāzē kaut vai turpat pie Gūtmaņa alas, tiešām noder raibais spieķis ar liko galu, ko te var iegādāties katrs atmiņai no Siguldas.

14. Darba Balss (Rīgas rajons). "Tikai spieķis" Nr. 2635-32 (08.07.1962.). Pieejams: <https://periodika.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pa|issue:981353|article:DIVL140|query:Siguldas%20spie%C4%B7i%20>

Tikai spieķis

Daudzie viesi, aizbraucot no mūsu pilsētas, labprāt paņemtu sev līdzī atmiņai Siguldas ainavu skatu kartes. Bet kur tās iegādāties?

Kādreiz par Siguldu bija parūpējusies Valsts izdevniecība, bet šis gaumīgais atklātņu komplekts jau sen izpārdots. Rajona rūpniecības kombināts vēl pērn ražoja ļoti glītus Siguldas skatu albūmiņus, bet šogad tos vairs neizgatavo.

Pirms dažiem gadiem bija arī divas bagāti ilustrētas grāmatīņas par Siguldu. Sodien tās var atrast vienīgi bibliotēku plauktos. Tādēļ daudzi Siguldas viesi, ko iepriecinājusi mūsu augošā pilsēta un dabas krāšņums, aizbrauc, paņemdami sev līdzī tikai Siguldas spieķi.

15. Darba Balss (Rīgas rajons). "Ak, šie Siguldas spieķi!" Nr. 124 (17.10.1970.). Pieejams: <https://periodika.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:pa|issue:941494|article:DIVL138>

Ak, šie Siguldas spieķi!

Vai nu tāpēc, ka Siguldas un Turaidas apkārtnē ir kalnaina, vai citu mazāk izpētītu iemeslu dēļ spieķi uzskata par Vidzemes kūrortpilsētas simbolu. Katrs tūrists uzskata par savu svētu pienākumu nopirkt lielāku vai mazāku spieķi. Suvenīri pašlaik vispār modē. Tāpēc viesi labprāt pērk arī saktiņas un citus tautas amatnieku izstrādājumus, ar kuriem tirgojas vietējās patērētāju biedrības universālveikals un tā pilnvarotās personas pie Gūtmaņa alas un citur.

Tomēr mājražotāji uzskata par ērtāku privāto iniciatīvu. Pie Gūtmaņa alas, Turaidas Rozes kapa, Velna alas, gaisa trosu ceļa apkaimē, vēl šur tur citur tūristu acu priekšā pēkšņi grozās vecāka tantīņa, vīrs vidējos gados, pat jauns puisis un meitene ar lielākiem spieķiem, kas savērti uz rokas, mazākiem, kas pavīd no azotes vai tiek izvilkti no aizvērtā lietussarga, saktiņām, kas saspraustas mēteļa oderdrānā, kabatās sabērtām koka čuskiņām, miniatūrām krājkasītēm utt.

16. Brīvā Latvija: Apvienotā “Londonas Avīze” un “Latvija”, “Neredzēt Siguldu – būtu žēl”. Nr. 1 (04.01.1993.). Pieejams: <https://periodika.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#panel:palissue:1075003|article:DIVL490>

Neredzēt Siguldu — būtu žēl

Sen daudzīnātā Sigulda, ko salīdzina skaistuma ziņā ar Šveici, nepieviļ arī tagad. Ir bijuši latvieši, kas Gaujas senleju panākuši saglabātu pat zem krievu ilgās okupācijas. Un te darbo-

[..]

Pie ieejas parkā ir rošība. Liels auto novietošanas laukums, tālāk galdiņi, kas kārdina tūristus — apstrādāts dzintars dažādos veidos — iepatīkas sievietēm, bet vīriešiem — Siguldas lazdu spieķi. Tādu jau agrāk redzēju veclatvietim Pinkulim Bostonā, bet drusku modernāku nopērku pats. Līdz šim es staigāju ar mirušās dzīves biedres spieķīti, kas man kā gars nāca ceļojumā līdz un roku turēja iesildītajā spieķa lokā. Kad pārdevējam sniežu Amerikas divus dolarus, viņa vēl man iedod līdzīgu mazu spieķīti miniatūrā un piekodina, lai nepazaudēju, tas esot laimes talismans.

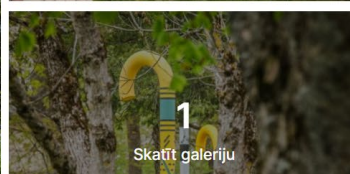
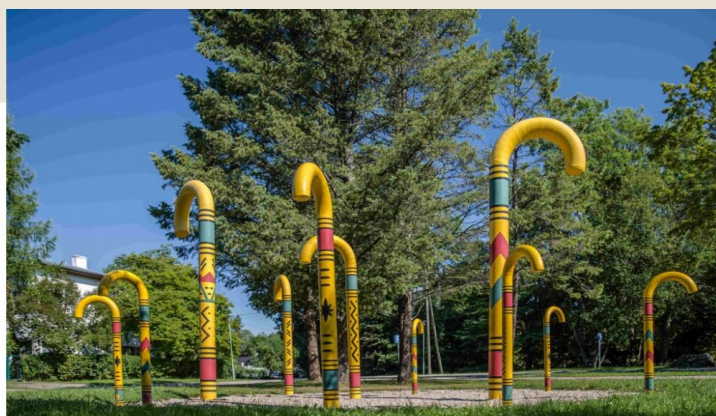
Tagad, staigājot pa Dorčesteras aveniju Bostonā, es lepni gaisā svežu Siguldas spieķi ar amatnieka izdomātiem ornamentiem.

— Tev vajadzēja atvest vairākus, desmit, saka man seniori ar kuņģiem pusdienoju. Pieprasījumi ir, un Sigulda šos spieķus varētu pat eksportēt, bet pagaidām tāds te ir tikai man.

17. S! S!gulda Aizrauj. Siguldas novada pašvaldība. Pieejams: <https://tourism.sigulda.lv/objects/spieku-parks/?lang=lv>

Redzēt > Kultūra, māksla un amatniecība > Parki un skvēri > Spieķu parks

Spieķu parks

1
Skatīt galeriju

18. S! S!gulda Aizrauj. Siguldas novada pašvaldība. Pieejams:
<https://tourism.sigulda.lv/objects/milestiba-zied-sigulda/>

Redzēt > Kultūra, māksla un amatniecība > Vides objekti un skulptūras > Mīlestība zied Siguldā

Mīlestība zied Siguldā

19. S! S!gulda Aizrauj. Siguldas novada pašvaldība. Pieejams:
<https://sigulda.lv/piedzivotas-aizrautigas-brivdienes-turisma-izstade-balttour-2024/>

🏠 > Aktuāli > Piedzīvotas aizrautīgas brīvdienas tūrisma izstādē "Balttour 2024"

Piedzīvotas aizrautīgas brīvdienas tūrisma izstādē "Balttour 2024"

20. S! S!gulda Aizrauj. Siguldas novada pašvaldība. Pieejams: <https://sigulda.lv/dziesmu-un-deju-svetku-gajiena-siguldas-novadu-vienos-730-rokam-darinati-spieki/>

2023. gads ir Vispārējo Dziesmu un Deju svētku gads. Tiem cītīgi gatavojas visa Latvija, arī Siguldas novads, kas svētku gājienā būs pamanāms ar Siguldas senāko un raksturīgāko suvenīru dalībnieku rokās – Siguldas koka spieķi. Kopā 730 meistares Antras Plavgo darinātie spieķi svētku gājienā pavadīs novada dejotājus, dziedātājus, pūtējus un folkloristus. Siguldas spieķa darināšanas prasme iekļauta Nacionālajā nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā.

[..]

Vienojošais simbols Dziesmu un Deju svētku dalībniekiem

Lai gan Antra nav vienīgā spieķu izgatavotāja Siguldā, viņa ir vienīgā, kura piekrita izgatavot spieķus 730 Siguldas novadniekiem – Dziesmu un Deju svētku dalībniekiem!

Dziesmusvētku dalībnieku gājiens ir neatņemama svētku tradīcijas sastāvdaļa. Kā krāšņa upe tas vīries pa galveno Rīgas ielu, aizsākoties pie Brīvības pieminekļa un noslēdzoties pie Dailes teātra. Tautas tērpu krāšņums, gaviles, satikšanās prieks un Dziesmu svētku svinēšana. Un tieši šogad – Dziesmu svētku 150-gades gājienā pirmo reizi kopā satiksies jaunizveidotie Latvijas novadi, kur katrs varēs dižoties un gājienā izrādīt tieši savu kultūrzīmi, kopā parādot mūsu šodienas kultūras bagātību novadu savdabībā.

Ar Siguldas Dziesmu un Deju svētku kolektīviem vari iepazīties **“Siguldas devons” Facebook lapā.**

21. Klišāne, L. [Siguldas DEVONS]. (04.01.2024.). Videofilma “Kā top Siguldas spieķis” (Video). YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=TuGNJW2gP3k>

22. Latvijas Nacionālais kultūras centrs. Nemateriālais kultūras mantojums. Pieejams: <https://nematerialakultura.lv/Elementi/siguldas-spieka-darinasanas-prasmes-2017/>

NEMATERIĀLAIS
KULTŪRAS
MANTOJUMS

 Mana darba vieta LV EN

Siguldas spieķa darināšanas prasmes (2017)

Siguldas spieķis ir senākais un raksturīgākais Siguldas suvenīrs – vietējo amatnieku roku darbs.

Skatīties video ►

23. S! S!gulda Aizrauj. Siguldas novada pašvaldība. Pieejams: <https://sigulda.lv/spieku-meistare-antra-plavgo-sanem-kulturas-zimi-latviskais-mantojums/>

[..]

Kultūras zīme „Latviskais mantojums” tiek pasniegta Latvijas tūrisma uzņēmējiem, kuri saglabā un daudzina latvisko kultūras mantojumu, rādot to apmeklētājiem. Zīme izveidota pēc „Lauku ceļotāja” iniciatīvas, lai godinātu un rādītu latviskās kultūras un sadzīves mantojumu, kas dzīvo mūsdienās. Kopumā tūrisma uzņēmējiem piešķirtas 18 šādas kultūras zīmes.

24. Dienas Bizness. (26.03.2016.). Siguldas pils kompleksā atklātas amatnieku darbnīcas. Pieejams: <https://db.lv/zinas/siguldas-pils-kompleksa-atklatas-amatnieku-darbnicas>

25. Dienas Bizness. (19.09.2013.). Siguldā gatavi spieķu sezonai. Pieejams: <https://db.lv/zinas/qv-spieki>

**dienas
bizness**

EKONOMIKA FINANCES DB KONFERENCES

ABONĒT

! Raksts vecāks par gadu! Publicēts 19.09.2013

Siguldā gatavi spieķu sezonai

Līdz ar zelta rudeni Siguldā zelta sezona sākas arī pilsētas tradicionālo spieķu darinātājiem. Katrs, kas ierodas pilsētā baudīt dabas skaistumu, vēlas suvenīru – šādu vai tādu spieķi. Spieķu darinātāja Antra Plavgo teic, ka spieķiem sākusies atdzimšana.

19.09.2013

26. Matisone, G. (13.01.2018.). Siguldas spieķus darina seši amatnieki; plāno ieinteresēt un apmācīt skolēnus. LSM. Pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/tautas-maksla/siguldas-spiekus-darina-sesi-amatnieki-plano-ieintereset-un-apmacit-skolenus.a264092/>

Nezin vai ir otrs tāds suvenīrs, kuru ieraugot jebkurā citā pasaules valstī, var droši teikt, ka tā īpašnieks ir bijis Latvijā un konkrēti – Siguldā. Un tas ir Siguldas spieķis. Šobrīd šī suvenīra darināšanas prasmes pārzina 11 cilvēki, taču, lai tās saglabātu arī nākotnē, Siguldas spieķis ir viens no pirmajiem, kas ir **iekļauts Nacionālajā nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā**. Siguldai vien raksturīgais suvenīrs top Spieķu darbnīcā, kas atrodas pils kompleksa staļļa ēkā.

27. Dzintare, M. (28.02.2019.). Unikālais Siguldas simbols – spieķis. Kodols. Pieejams: <https://kodols.lv/dzive-un-ticiba/unikalais-siguldas-simbols-spiekis-106740>

DZĪVE UN TICĪBA

Unikālais Siguldas simbols – spieķis

Siguldas spieķis ir īpašs – tādu neatradīsiet nekur citur pasaulē. Pagājušā gada nogalē Siguldas spieķa darināšanas prasme kā viena no pirmajām sešām vērtībām tika iekļauta Latvijas Nacionālajā nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā.

‘Siguldas spieķu’ vārīšana.

Lielo ‘Siguldas spieķu’ vārīšana. Krimuldas pagasta “Cerības”, 2017. gads. Andra Jenerta foto.

‘Siguldas spieķu’ izgatavošana.

Meistari Anita Pulle un Rolands Glāznieks rāda, kā top Siguldas spieķi. Krimuldas pagasta “Cerības”, 2017. gads. Andra Jenerta foto.

‘Siguldas spieķu’ liekšana.

Spieķu meistars Rolands Glāznieks rāda, kā notiek spieķa liekšana. Krimuldas pagasta “Cerības”, 2017. gads. Andra Jenerta foto.

‘Siguldas spieķu’ pucēšana.

Spieķu meistare Antra Plavgo veic spieķa pucēšanu. Siguldas spieķu darbnīca, 2017. gads. Andra Jenerta foto.

‘Siguldas spieķu’ gatavošanas darbarīki un saliektie spieķi.

Spieķu meistares Antras Plavgo darbarīki (mizojamie naži, šķēres, ruļļi spieķu liekšanai) un žāvēšanai nostiprinātie spieķi ar drātiņu. Siguldas spieķu darbnīca, 2017. gads. Andra Jenerta foto.

‘Siguldas spieķu’ rotāšana - rakstu dedzināšana.

Meistare Anita Pulle iedezina rotājumus Siguldas spieķī. Krimuldas pagasta “Cerības”, 2017. gads. Andra Jenerta foto.

‘Siguldas spieķu’ raksturīgais ornaments

Siguldas spieķa raksturīgais ornaments – velna galva, arī dēvēts kā velniņš, mājas gariņš, sunītis, lācītis, zvēriņš. Siguldas spieķu darbnīca, 2017. gads. Andra Jenerta foto.

‘Siguldas spieķu’ rotāšana – krāsošana.

Meistare Antra Plavgo izkrāso Siguldas spieķi. Siguldas spieķu darbnīca, 2017. gads. Andra Jenerta foto.

‘Siguldas spieķu’ meistaru vārdu krājums

- Dedzināmais, arī dedzināmais āmurs – ierīce rakstu veidošanai, iededzināšanai uz spieķiem;
- Dedzināmais āmurs – sk. dedzināmais;
- Galviņa – spieķa liektā daļa, rokturis;
- Iededzināt – izrotāt spieķi;
- Izmasēt, arī izspaidelēt – veidot un ietekmēt vajadzīgo spieķa formu;
- Izspaidelēt – sk. izmasēt;
- Iztušēt – ar dedzināmo aparātu iekrāsot, iededzināt tumšāku raksta laukumu spieķī;
- Kraķis, arī krāģis – koka statīvs, stends, uz kura izvieto spieķus tirgošanai;
- Locāmais steķis, arī lokāmais – ierīce ar dažāda diametra metāla rullīšiem, uz kuras tiek locīti spieķi;
- Lokāmais – sk. locāmais steķis;
- Musturi, arī musturīši – raksti, rotājumi uz spieķa;
- Pucēšana – spieķu slīpēšana ar smilšpapīru vai smirģeli;
- Riņķītis, arī riņķis – spieķa raksts, līnija, kas ar dedzināmo ierīci uzgriezta visapkārt kokam;
- Rullis, rullītis – metāla forma spieķu liekšanai;
- Spieķu koki – lapu koki, no kuriem gatavo spieķus, piemēram, krūklī, lazdas, ievas, kārkli, kļavas;
- Stilbiņš – spieķa kāts, taisnā daļa;
- Štoks, arī stociņš – spieķis;
- Štoku koki – sk. spieķu koki;
- Velna galva, arī velniņš, mājas gariņš, sunītis, lācītis, sejiņa – rotājums spieķī, kas izveidots zaru vietā, sejas izskata veidolā.

Vārdu krājumu sagatavojusi LKA pētniece Ieva Vītola, izmantojot interviju materiālu – pierakstītās mutvārdu liecības ar ‘Siguldas spieķu’ meistariem 2017. gada maijā un jūnijā.